

גליון א' כא

לקראת שבֿת

עיונים וביאורים בפרשת השבוע

פרשת במדבר

קדושה גם "במדבר"!

– מגיין בני ד'וי ופעולתם במדבר השמים –

הכהנים – "לגיון" בפני עצמם

ברך "אוי לרשע ואוי לשכנו" בנגעי בתים

קובץ זה יוצא לאור לעילוי נשמת
ה"ה הרב החסיד ר' מאיר ב"ר שמחה יצחק ע"ה זאיאניץ
ס. פאולו ברזיל

ולזכות בניו הני לומדי ותמכי אודייתא, רודפי צדקה וחסד,
ראשונים לכל דבר שבקדושה ה"ה האחים החשובים
הרב החסיד ר' ישראל אפרים מנשה והרב החסיד ר' יוסף משה
וכל בני משפחתם שיחיו

יהי רצון שיתברכו בכל מילי דמיטב מגפשו ועד בשו, ובהצלחה רבה ומופלגה בכל אשר יפגו, תמיד כל הימים

מכון 'אור החסידות'

ת.ד. 2033 כפר חב"ד - 1469 President st. #BSMT,
ארץ הקודש Brooklyn NY 11213 U.S.A.
*5717 - +1-929-754-6218
orhachasidut@gmail.com - oh@chasidus.net

צוות העריכה וההגהה:

הרב לוי יצחק ברוק, הרב משה גורארי, הרב מאיר יעקב זילברשטרום,
הרב צבי הירש זלמנוב, הרב שלום חריטנוב, הרב מנחם טייטלבוים,
הרב אברהם מן, הרב מנחם מענדל רייצס, הרב אליהו שוויכה.

לקראת שבת

ביאורים על פרשת השבוע

נלקטו ונערכו מתוך תורתו של
כ"ק ארמו"ר מליובאוויטש זצוקללה"ה נבנ"מ זו"ע

בפתח הגיליון

קדושה גם "במדבר"!

- נעניין בני לוי ופעולתם במדבר השכם -
עיקר פרשת במדבר עוסקת במניין בני ישראל, ולקראת סיום הפרשה מתחיל מניין מיוחד לבני לוי. מניינים אלו יש בהם עומק ומשמעות רבה, ובפנימיות הדברים מניין בני לוי קשור עם פעולתם במדבר השמים בגשמיות וברוחניות. המדור יינה של תורה" עוסק בעניין ה"מדבר" הרוחני ותפקיד הלויים בו להפכו למקום יישוב והשראת השכינה, ויבואר אשר בכל דור ישנו "מדבר" וישנם "לויים" שתפקידם ושליחותם לקדש ולפעול במקומות הרחוקים מקדושה "מקום אשר לא ישב אדם שם".

ומכך ניתן ללמוד הוראה כללית, שכאשר נמצא יהודי במדבר שמים מבחינה רוחנית, עליו לדעת ש"מה" מצדדי גבר כווננו", וההשגחה העליונה הביאתו לאותו מקום באותו הזמן כדי להאיר באור של תורה ומצוות.

היבטים ודגשים נוספים בשליחות הקדושה שניתנה לאדם במקומות שאליהם הוליתו ההשגחה - מצויים במדורים "שיחות קודש", "תורת חיים" ו"דרכי החסידות".

וה"ה אשר על ידי עבודתנו ב"מדבר" השמים - החדרת קדושה בשממה הרוחנית, ועשיית "מקדש" לה' בניצול ענייני הגשמיות לקדושה, נזכה לבניין בית המקדש כפשוטו בגאולה השלימה, בעגל אידן.

המערכת

במדבר

ב מדוע אני דורש

מדוע לא ה' אהרן במנין הלויים?

ע"פ לקטיו שיחות ח"י"ג עמ' 9 (מקורו בשיחת ש"פ במדבר תשל"ג - שיחות קדש תשל"ג ח"ב עמ' 159 ואילך)

ה פנינים • עיון וביאור

• מדוע הוגבל המרחק מהמשכן לאלפיים אמה?

ע"פ לקטיו שיחות ח"י"ג עמ' 7

• מדוע נמנתה יוכבד לפני שיעצאה מכלל נפלים?

ע"פ לקטיו שיחות ח"י"ג עמ' 6 דע' 4

ו יינה של תורה

עליך להפוך את המדבר לישוב!

ע"פ לקטיו שיחות ח"י"ג עמ' 16 ואילך

ט שיחות קודש

אין מקום לחפש מקום "טוב יותר" מהמקום שבו נמצא עתה

י פנינים • דרוש ואגדה

• שלש דרגות במנין

ע"פ לקטיו שיחות ח"י"ג עמ' 6 ואילך

• כיסוי והעלם כתנאי להתעלות

ע"פ לקטיו שיחות ח"י"ג עמ' 17 ואילך

יא חידושי סוגיות

בדין "אוי לדשע ואוי לשכנו" בנעני בתים

ע"פ לקטיו שיחות חלק ל"ג עמ' 10 ואילך

יב תורת חיים

בשליחותו של מקום

טו דרכי החסידות

לו נתת עלילות

וזאת למודעי, שבדרך כלל לא הובאו הביאורים כאופן שהופיעו במקורם, אלא עובדו מחדש ונערכו ע"י חברי המערכת, ולפעמים הושמט ריבוי השקו"ט והמקורות שהופיעו שם, ויש להיפך, אשר במקורם מופיעים בקיצור וכאן הורחבו ונתבארו ע"פ המבואר במקומות אחרים בתורת רבינו. ופשוט שמעומק המושג וקוצר דעת העורכים יתכן שימצאו טעויות וכיו"ב, והם על אחריות המערכת בלבד, ושגיאות מי יבין. ועל כן פשוט שמי שבידו הערה או שמתקשה בהבנת הביאורים, מוטב שיעיין במקורי הדברים (כפי שנסמנו בתוכן הענינים), וימצא טוב, ויוכל לעמוד בעצמו על אמיתותם.

מקרא אני דהדש

ביאורים בפשוטו של מקרא

מדוע לא הי' אהרן במנין הלויים?

האם לא הי' אהרן בין הנמנים או בין המונים? / מדוע לא נמנו בני משה בין "תולדות משה"?
/ ביאור מחודש באופן מעין הכהנים, שנמנו לברם להיוחם "לניין" בפני עצמם

לאחר המנין די"ב שבטי ישראל שבתחילת הסדרה, בא – בפני עצמו – המנין דשבט לוי, ובסיום המנין נאמר: "כל פקודי הלויים אשר פקד משה ואהרן על פי ה' למשפחותם, כל זכר מבן חודש ומעלה שנים ועשרים אלף" (ג, לט).

והנה, על האותיות דתיבת "ואהרן" שבספר תורה יש נקודות, ומפרש רש"י:

"נקוד עץ 'ואהרן', לומר ש'לא היה במנין ה'לויים'."

והאריכו במפרשי רש"י בבירור כוונתו – האם אהרן לא היה מאלו שמנו את הלויים, כלומר: אף שכתוב "אשר פקד משה ואהרן" – הרי ה"ניקוד" בא לעקור תיבת "ואהרן" (ראה רש"י בבא-מציעא פז, א שכל נקודה עוקרת את התיבה ממשמעה), וממילא נשאר שמשה לבדו הוא שמנה את הלויים (ללא אהרן); או שאהרן לא היה בכלל הלויים הנמנים, ואף שהוא השתתף במנין הלויים בתור מונה (ביחד עם משה), הרי לא מנו אותו בעצמו בתוך ה"שנים ועשרים אלף" [ויש אף שכתבו שתרווייהו איתנהו ביה, ולא היה לא בכלל המונים ולא בכלל הנמנים].

אמנם כשלומדים את המקרא ורש"י בדרך הפשט, ובלשון רש"י בכ"מ: "פשוטו של מקרא" – מסתבר שכיון ומפורש בכתוב ש"משה ואהרן" הם אלו שמנו את הלויים, הרי לא יתכן להפוך משמעות הכתוב רק בגלל ה"ניקוד"; ולכן ברור (בדרך הפשט) שאהרן הוא שמנה את הלויים ביחד עם משה אחיו, וה"ניקוד" בא רק "להחליש" את תיבת "ואהרן" – שאף שהיה בכלל המונים, לא היה בכלל הנמנים (ראה גם ס' זכרון על רש"י. ועוד).

[וע"ד שמצינו בפ' וישלח (לג, ד) שם מסופר על עשו שרץ לקראת יעקב "ויפול על צואריו וישקוהו" – ובפירושו רש"י מפרש שיש "ניקוד" על תיבת "וישקוהו", ומזה למדים ש"לא נשקו בכף לבו". והיינו, שה"ניקוד" לא בא לעקור לגמרי תיבת "וישקוהו", כאילו לא היתה כלל, אלא רק "להחליש" אותה – שאמנם היתה נשיקה, אך לא היה זה "בכל לבו". ויש להאריך בזה, אך אין כאן מקומו].

אך לא ביאר לנו רש"י: מדוע באמת כאשר באו למנות את כל שבט לוי – לא מנו גם את אהרן עמהם?

ב. והנה, לפני הפרשה העוסקת במנין הלויים (לאחר סיום המנין דשאר השבטים), נאמר: "ואלה תולדות אהרן ומשה ביום דיבר ה' את משה בהר סיני. ואלה שמות בני אהרן הבכור נדב ואביהוא אלעזר ואיתמר. אלה שמות בני אהרן הכהנים המשוחים אשר מלא ידם לכהן. וימת נדב ואביהוא לפני ה' בהקריבם אשר זרה לפני ה' במדבר סיני, ובנים לא היו להם, ויכהן אלעזר ואיתמר על פני אהרן אביהם" (ג, א-ד).

ורש"י מפרש: "ואלה תולדות אהרן ומשה – ואינו מזכיר אלא בני אהרן, ונקראו 'תולדות משה' לפי שלמדן תורה. מלמד שכל המלמד את בן חבירו תורה מעלה עליו הכתוב כאילו ילדו".

ולכאורה דברי רש"י סתומים, כי אין בדבריו אלא ביאור כיצד יתכן לומר על בני אהרן שהם (גם) "תולדות משה" – אבל לא ביאר את זה שהכתוב השמיט את "תולדות משה" כפשוטם: גרשום ואליעזר (והזכיר רק את בני אהרן)!

ג. והביאור בכל זה:

בטעם הדבר שנמנו שבט לוי במנין בפני עצמו – ולא ביחד עם שאר השבטים – פירש רש"י בפרשתנו (א, מט): "כדאי הוא לגיון של מלך להיות נמנה לבדו", והיינו, ששבט לוי נתמנו להיות "לגיון של מלך", ולכן נבדלים הם מכל ישראל במנין לעצמו.

ובכן: אם הלויים נחשבים "לגיון של מלך" ולכן אי אפשר למנותם ביחד עם כל ישראל – על אחת כמה וכמה שאהרן ובניו, שמשמשים ככהנים ועד שנכנסים לקדש הקדשים, צריכים הם למנין בפני עצמו ואי אפשר למנותם ביחד עם שאר בני שבט לוי (שהרי ההפרש בין אהרן ובניו לבין הלויים גדול יותר מאשר ההפרש שבין הלויים לכלל ישראל).

ולכן אין רש"י צריך לפרש מדוע הכתוב מתחיל "אלה תולדות אהרן ומשה" ומונה רק את בני אהרן – כי סומך הוא על התלמיד שיבין מעצמו, שאם הלויים צריכים למנין נבדל מחמת מעלתם, הרי בוודאי שאהרן ובניו הכהנים ראויים למנין בפני עצמו, ולא ביחד עם שאר הלויים; ואין טעם להזכיר בענין זה גם את בני משה, שהרי הם לא היו כהנים אלא לויים בלבד [ולכן גם לא נזכר כאן פינחס בן אלעזר, שנולד כבר באותה שעה – כי עדיין לא היה כהן אז, ונתכהן רק לאחר שנים רבות כשהרג את זמרי (רש"י פינחס כה, יג)].

ובזה יומתק מה שהכתוב מאריך ומספר: "ויכהן אלעזר ואיתמר על פני אהרן אביהם" – ומפרש רש"י: "בחייו", והיינו, שגם בחיי אהרן שימשו (לא רק ככהנים סתם, אלא) ככהנים גדולים (ראה רמב"ן, שפתי חכמים. ועוד) – שבזה נתכוון להדגיש מעלתם הגדולה לגבי הלויים, שלכן אי אפשר למנותם ביחד עם שבט לוי כולו אלא בפני עצמם.

ד. העולה מכל זה, שהמנין שבפרשתנו מתחלק הוא לשלושה: א) המנין דכלל ישראל, מלבד שבט לוי; ב) המנין דשבט לוי, "לגיון של מלך"; ג) אהרן ובניו – אלעזר ואיתמר – לא

נכללו לא במנין דכלל ישראל ולא במנין דשבט לוי, וזהו שהזכירם הכתוב ב"פרשה" מיוחדת כענין בפני עצמו.

ומעתה מובן בפשטות זה שכתב רש"י שאהרן לא נמנה בכלל הלויים – כי הכהנים באו בפני עצמם.

אך מעתה יש להקשות לאידך גיסא: הרי גם אלעזר ואיתמר לא נמנו בכלל הלויים – וא"כ למה "נקוד על ואהרן" דוקא?

אלא:

לגבי בני אהרן – פשוט שהם לא היו בכלל הלויים, ואין בזה כל חידוש; אמנם לגבי אהרן היה קס"ד שהוא נחשב במנין הלויים, שהרי הוא נחשב כנשיא של כל שבט לוי.

[וכפי שמצינו לקמן בפ' קרח (יז, יז-יח), שצוה הקב"ה שכל אחד מנשיאי השבטים יתן מטה עם שמו, "ואת שם אהרן תכתוב על מטה לוי" – היינו, שאהרן הוא ה"נשיא" דשבט לוי (ומה שכתוב בפרשתנו (ג, לב) "ונשיא נשיאי הלוי אלעזר בן אהרן הכהן" – הכוונה היא רק לזה שהיה ממונה על סדרי העבודה שלהם, וכפירוש רש"י שם)].

וכיון שהסברא נותנת שכאשר מונים את השבט כוללים גם את נשיא השבט (ולמעשה מגור אריה כאן), לכן נדרש חידוש מיוחד לגבי אהרן – שאף שנחשב נשיא של כל שבט לוי, לא נמנה ביחד עם שבטו, אלא רק עם בניו הכהנים.

מדוע נמנתה יוכבד לפני שיצאה מכלל נפלים?

פקוד את בני לוי נ' מבן חודש ומעלה תפקדם
מושיצא מכלל נפלים הוא נמנה כו'. למור הוא אותו השבט
להיות נמנה מן הבטן, שנאמר אשר ילדה אותה ללוי במצרים,
עם כניסתה בפתח מצרים ילדה אותה, ונמנית בשבעים נפשות
כו', והיא השלימה את המנין (ג, טו. דש"י)

יש לעיין: מדוע נמנתה יוכבד כבר "מן הבטן",
דמאי שנא ממנין בני לוי שהי' רק "מבן חודש
ומעלה", "מושיצא מכלל נפלים"?

ובמפרשים (גו"א, שפ"ח, משכיל לדוד, ועוד) ביארו
באופנים שונים.

ויש לבאר על דרך הצחות:

הכלל הפשוט הוא שהולכים אחר הרוב, ומכיון
שרובא דעלמא אינם נפלים, הנה אם הולכים אחר
הרוב אין לחשוש לנפלים. ולכן במנין בני יעקב,
נמנתה יוכבד כבר מן הבטן כי אזלינן בו בתר רובא
שאינם נפלים.

אמנם, מנין בני לוי הי' נוגע לפדיון בכורות,
כמסופר להלן בפרשה. וזה הטעם שבני לוי נמנים
רק "מושיצא מכלל נפלים", ולא אזלינן בזה בתר
רובא שאינם נפלים, דמכיון שמנין זה נוגע לפדיון
בכורות, הרי "אין הולכין בממון אחר הרוב" (ב"ק כו.
ב).

מדוע הוגבל המרחק מהמשכן לאלפיים אמה?

איש על דגלו נ' יחנו בני ישראל מנגד סביב לאוהל מועד
מנגד – מרחוק מיל כו' כאלפים אמה, שיוכלו לבא בשבת.
משה ואהרן ובניו והלויים חונים בסמוך לו (ב, ב. דש"י)

צריך ביאור: מדוע הוצרכו להגביל את מרחק
מחנה ישראל מהמשכן לאלפיים אמה, כדי "שיוכלו
לבוא בשבת" – והרי גם אילו היו יותר מאלפיים
אמה בין המשכן למחנה ישראל, עדיין היו יכולים
לבוא למשכן בשבת, בגלל מחנה לוי' שהי' ביניהם?

ויש לבאר שרש"י מתרץ קושיא זו במה שהוסיף
"**משה אהרן ובניו** כו' חונים בסמוך לו":

חניית הלויים מסביב למשכן היתה רק בג' רוחות
(מערב, צפון ודרום), ואילו מצד מזרח חנו רק משה
אהרן ובניו, וכמפורש בפסוקים שלאח"ז. ונמצא,
שבצד מזרח לא הי' מחנה ישראל יכול להיות רחוק
יותר מאלפיים אמה מהמשכן, שהרי אהלי משה
אהרן ובניו תפסו מקום קטן ביותר. ומכיון שבצד
המזרח הי' השיעור חייב להיות לא יותר מאלפיים
אמה – לא חילקו גם בצדדים האחרים, וכולם היו
במרחק שווה – אלפיים אמה מן המשכן בכל צד.

יינה שר תורה

עבודת ה' על פי הפרשה

עליך להפוך את המדבר לישוב!

פעמים שמתבונן אדם במצב בני ישראל שבסביבתו, ומרגיש הוא שנמצא ב"מדבר שמם": לפעמים סביבתו היא אנשים שאינם יודעים כלל מענייני קדושה ולא קיבלו חינוך הכשר, ולפעמים מדובר ביהודים שומרי תורה ומצווה, אך אינם נוהגים כראוי ואינם מסורים לעבודת ה' כדבעי.

וכאשר עולה על דעתו לפעול עם סביבתו, להאירה באור התורה ועבודת ה', עולה בו הייאוש, כיצד יכול כלל לפעול במדבר שמם כזה, וממילא בא לידי עצבות, ואף חושב לנטוש את מקומו ועבודתו עם אותם אנשים ולחפש מקום שמצבו שפיר ומתוקן יותר.

במאמר שלפנינו, המבאר את עניין מניין בני לוי שבסוף פרשתנו, יבואר עניין הליכת בני ישראל במדבר ועבודתם הרוחנית שם, וגם תעלה הוראה נחוצה ועידוד גדול לאותו יהודי שחש שהינו נמצא במדבר שמם.

מניין הלויים – בכל דור

פרשת במדבר מתייחדת בעניין המניינים אשר בה, ועד שעל שמם נקרא החומש כולו "חומש הפקודים" (יומא סח, ב ועוד). בתחילת פרשתנו מסופר אודות מניין בני ישראל, ובסיום הסדרה – מניין הלויים, החל מבני קהת, ומניין זה ממשיך גם בפרשת נשא, מניין בני גרשון ומררי.

מניין הלויים הי' במדבר סיני בשנה השנית ליציאת מצרים (ריש פרשתנו), אך הלא "התורה היא נצחית" (לשון התניא פי"ז), וכל עניין בתורה, הגם שכפשוטו הי' רק בשעת המעשה, הנה יש בו תוכן רוחני אשר הוא נצחי לעולם ועד, וניתן ללמוד ממנו הוראה ולנהוג על פי' בכל דור ודור, וגם עניין מניין בני לוי, יש בו הוראה נצחית בהנהגת בני ישראל, וכפי שיתבאר.

מדוע היו בני ישראל במדבר דווקא?

ככדי לבאר את מהות ועומק עניין מניין הלויים, יש לעיין תחילה בעניין מסעות בני ישראל במדבר סיני ארבעים שנה:

כי לכאורה אינו מובן כלל מדוע הוצרכו בני ישראל לסבוב במדבר שמם משך ארבעים שנה, הן אמת שנגזר עליהם שלא יכנסו לארץ משך ארבעים שנה, "יום לשנה יום לשנה" (שלח יד, לד), כנגד מה שלא רצו להיכנס לארץ, אך לכאורה היו יכולים להיות במשך שנים

אלו במקום ישוב ולא "במדבר הגדול והנורא, נחש שרף ועקרב, וצמאון אשר אין מים" (עקב ח, טו)?

ומבואר בזה בליקוטי תורה (לאדמו"ר הזקן בעל התניא, ריש פרשת נשא) שהי' עניין מיוחד בהילוכם של בני ישראל במדבר: "טעם נסיעתם במדבר עם המשכן לכליו, הי' כדי להכניע כח יניקת החיצונים, ששורש יניקתם הוא במדבר דווקא", והיינו שבעת נדודי בני ישראל במדבר היו מכריתים את יניקת החיות של כוחות הטומאה שמקומם הוא במדבר.

כך הלא גם הי' בפשטות: המדבר מצד עצמו הוא מקום שמם ומסוכן, וכאשר הלכו שם בני ישראל, הרי תחת שהיו שם נחשים ועקרבים, הי' הענן הורגם (ספרי ורש"י לבהעלותך י, לו); תמורת מה שהמדבר הוא מקום אשר "לא ישב אדם שם" (ירמי' ב, ו), הי' המדבר מיושב על ידי שישים רבוא בני ישראל (ועד שהי' דינו כרה"ר כמבואר בגמ' שבת ג, ב), ותמורת מה שהי' המדבר מצד עצמו "ארץ לא זרועה" (ירמי' שם ב), היו מי בארה של מרים "מגדלים מיני דשאים ואילנות לאין סוף" (במדבר רבה פי"ט, כו).

וכשם שהי' בגשמיות, שהפכו את המדבר השמם והמסוכן למקום ישוב פורח, כך הי' גם ברוחניות, שהפכו את המדבר, הכריתו את יניקת הקליפות והחיצונים והעבירו את החושך הרוחני המסתיר על אור הקדושה, ועל ידי זה "היו ממשיכים גילוי אלוקות" (לקו"ת שם) באותו מקום שהי' שמם ורחוק וחשוך מאור הקדושה.

נשיאת ראש – נתינת כח לעבודה

זהו עומק עניין מה שנמנו הלויים במיוחד מבין שלושים שנה ומעלה, לעבודת נשיאת המשכן וכליו:

כי הנה מבואר בשל"ה (חלק תושב"כ, שלושה מחנות – שמו, א) שסוד עניין מניין בני"ה הוא משום ש"דבר שבמנין" אינו בטל (ביצה ג, ב), ולכן ציוה הקב"ה למנות את בני ישראל בכדי ליתן להם כח וחשיבות מול שבעים אומות העולם (ראה בארוכה לקוטי שיחות ח"ד בתחילתו).

אמנם, הלויים בהיותם נושאי המשכן וכליו, שעל ידי זה היו פועלים את הפעולה המיוחדת להכרית יניקת הקליפות במדבר ולהאירו באור הקדושה, היו צריכים לתוקף ונתינת כח מיוחדת, שלא יושפעו מחושך המדבר, אלא אדרבא יהפכוהו למקום יישוב וקדושה, ולכן הוצרכו למניין מיוחד, בכדי להעשות לדבר חשוב, כך שלא "יתבטלו" בחושך המדבר, אלא אדרבה, יאירו גם שם באור אלקי.

הימצאותך ב"מדבר" – שליחות מהשי"ת להאירו

נתבאר למעלה שמניין הלויים במדבר הוא, ברוחניות, עניין נצחי בכל דור ודור. ואכן, בכל דור ובכל מקום ישנו עניין ה"מדבר" ברוחניות, וענין ה"לויים" שתפקידם להפכו ל"ארץ נושבת" של אור וקדושה, וניתן להם כח על ידי "נשא את ראש" – מניין הלויים.

יש והאדם מתבונן בסביבתו ומוצא שהיא מדבר שמם, פעמים שרוב בני אדם בסביבתו אינם יודעים כלל מעניין אלוקות וקדושה, "מדבר . . ולא ישב אדם שם" (ידמ' שם), שאינם יודעים ממצאות האלקות – שנקרא "אדם העליון" שעל הכסא (ישעי' ו, א).

וגם אם יש בסביבתו אלו המתעוררים לנהוג כפי הוראות הקב"ה בתורתו, הרי אין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא (קהלת ז, כ), וממילא אי אפשר לומר ש"ישב אדם שם" בקביעות, כי לפעמים עוברים רצונו.

וכאשר מביט סביבו, יכול הוא ליפול לידי עצבות ויאוש, שאי אפשר לו לרומם את סביבתו ולקרבה אל אור ה', ושמה יש לו לנטוש את פעולותיו באותו מקום, עם "עניי עירך", ולילך אצל מקום שהסביבה בו מתוקנת ומוארת.

ועל כך יש ללמוד ממסע בני ישראל במדבר ארבעים שנה:

כשם שנסיעת בני ישראל במדבר הייתה על פי ציווי הקב"ה, ובנסיעתם שם הפכו את המדבר השמם והחשוך לארץ מוארת ונושבת, כך גם בנוגע לכל יהודי שמרגיש עצמו שנמצא במדבר שמם ברוחניות, הרי אין הוא נמצא שם במקרה ח"ו, אלא בשליחותו של הקב"ה, ותפקידו להפוך את המדבר שממה לארץ נושבת.

כאשר יהודי נמצא באיזה מקום שהוא, עליו לדעת ש"מה' מצעדי גבר כוננו" (תהלים לו, כג), "יהודי הוא שליח של מעלה, ושליח, בכל מקום הימצאו יש לו כח המשלח" (לוח היום יום יז תמוז, תרגום מאידיש), ועליו "להתענין בכל מאמצי כוחו, לחפש בחפש מחופש למצוא איזה פרנסה רוחנית כמו שהוא מחפש אחר פרנסה גשמית", להשפיע במקום הימצאו (שם, יד חשוון).

ואל יאמר אדם, מי אני ומה אני, וכיצד יהי' לי הכח שהי' לבני לוי בנשאם את המשכן וכליו, וציווה הקב"ה למנותם ולהחשיבם על מנת שיוכלו להפוך את המדבר למקום מושב אדם העליון, אך אני אדם פשוט, ומניין לי הכוחות לכך.

כי על כן כתב הרמב"ם (סוף הל' שמיטה ויובל) "ולא שבט לוי בלבד, אלא כל איש ואיש מכל באי העולם אשר נדבה רוחו אותו והבינו מדעו להבדל לעמוד לפני ה' לשרתו ולעובדו . . הרי זה נתקדש קדש קדשים ויהי' ה' חלקו ונחלתו . . כמו שזכה לכהנים ללויים", והיינו שכאשר מעמיד עצמו לשרת את השי"ת לעבודה הקדושה של השפעה על סביבתו, כאותם לויים שתפקידם הי' "להורות דרכיו הישרים ומשפטיו הצדיקים לרבים" (רמב"ם שם הי"ב), הרי מקדשים אותו מלמעלה ונותנים לו הכח והחשיבות, שאינו מושפע מסביבתו ואינו בטל, והרי הוא בבחינת "נשא את ראש", וביכולתו לעשות מן המדבר שבו נמצא "דירה לו ית'" (תנחומא נשא טז. נתבאר בתניא פל"ו).

גם בגיל שלושים אפשר להתחיל בעבודה

עניין הפיכת המדבר למקום מושב אדם, אינו רק בנוגע לסביבתו של היהודי, אלא גם בנפשו פנימה:

כאשר יושב יהודי ועושה חשבון צדק ממעשיו, דיבוריו ומחשבותיו, הרי לפעמים ה"סך הכל" הוא שמצבו הוא בבחינת מדבר שממה, "ארץ . . לא ישב אדם שם", ותוהוה הוא כיצד יוכל לשנות דרכיו ולהפוך את המדבר למקום ישוב?

ובפרט כאשר מדובר בהנהגה בלתי רצויה שעבר ושנה בה, שנעשית לו כהיתר (יומא פג, ב) וכבר אינו "נרתע" מן העבירה, ובפרט אם ה' רגיל בזה יותר מב' פעמים, שאז נקרא "רגילות" (ראה רמ"א יו"ד בתחילתו. שדי חמד כללים מערכת הריש כלל טו) וההרגל נעשה טבע, וקשה מאוד לשנות הנהגתו.

על כך יש להתבונן בעניין הלויים ששירתו במדבר בנשיאת הארון והפיכת המדבר למקום יישוב: אותם לויים היו בני שלושים שנה ומעלה, ועד לגיל זה לא עבדו כלל עבודת המשכן (שהרי המניין ה' סמוך להקמתו), ואף על פי כן, כאשר באו לעסוק במלאכת הקודש, הרי מיד קיבלו את הכוחות לכך, ועד לנשיאת ראש והתעלות עצומה, שמאז והלאה יוכלו להפוך את המדבר למקום מואר וקדוש.

וכן הוא בכל אחד ואחד, שמבלי הבט על מצבו עד עכשיו, באם יחליט שמכאן ולהבא "יעמוד לפני ה' לשרתו ולעבדו", יותן לו הכח לטהר את עצמו מכל העניינים הבלתי רצויים שהיו בעבר בהיותו ב"מדבר", עד שעליו יאמר "ושכנתי בתוכם" להיות משכן לו יתברך.

שיחות קודש

אין מקום לחפש מקום "טוב יותר"

שם טוב יותר עבורו – במה טוב לו יותר מקום זה, אם אינו ממלא בכך את שליחותו!...

ולאמיתו של דבר, יש לדעת שאין אפשרות כלל להמלט – שהרי הקב"ה הוא השולח יהודי למקום מסויים כדי למלא בו שליחות, ואין אפשרות להמלט מהקב"ה!

אפילו יונה הנביא, שה' נביא אמת, ובזמן בית ראשון, והסיבה לרצונו להמלט היתה בשביל זכותם של ישראל, כדי שלא יתעורר קטרוג על כך שאוה"ע עושים תשובה ובני ישראל אינם עושים (כדאיתא במדרש), עד כדי כך שלכן מסר את נפשו והסכים שישליכוהו לים כו' – הרי לאחר כל זה לא עלה בידו להמלט, והוכרח למלא שליחותו!

את השליחות – מוכרחים למלא בכל אופן, הדבר אבוד ("עס איז פאַרפאַלן")... ולכן אין לחפש מקומות טובים יותר, אלא יש למלא את השליחות במקום שנמצאים בו.

"מהו' מצעדי גבר כווננו". כאו"א מישראל, בכל מקום שבו הוא נמצא, צריך לדעת שבואו למקום זה הוא בשליחותו של הקב"ה – כדי להאיר את המקום ב"נר מצוה ותורה אור" וב"מאור שבתורה", ולכן עליו לקיים שליחות זו, ולא לרצות להמלט למקום אחר.

אין מקום לחפש מקום "טוב יותר" מהמקום שבו נמצא עתה – שהרי החסרון אינו בהמקום, אלא בו. ולכן, אם יעשה שליחותו – יצליח גם במקום שבו נמצא עתה; ואם אין רצונו למלא את שליחותו במקום המצאו – הרי בכל מקום אחר שילך אליו, לא יהי' לו טוב יותר!

ותירה מזה: אפילו אם יעלה בידו לבוא למקום טוב יותר, ואכן בהיותו שם ירגיש שמצבו טוב ומאיר יותר – הנה: לכל לראש, צריך עיון האם המצב הוא אמנם טוב יותר, שהרי כל זמן שאינו יוצא מהלבושים שלבוש בהם, נמצא הוא עדיין בחושך. ומלבד זאת, לו יהא שאמנם המצב

ויחד עם זאת הי' המניין בדרך נס, "על פי ה'", למעלה ממדידת בשר ודם.

ג. הכהן גדול - הוא בדביקות תמידית בהשי"ת, ולכן נצטווה "מן המקדש לא יצא" (אמור כא, יב), ואינו יוצא מירושלים לעולם (רמב"ם הל' כלי המקדש פ"ה ה"ז). ומכיון שהכהן הגדול הוא בדביקות תמידית בהקב"ה, למעלה מכל מדידה והגבלה, לכך לא נאמר בו מנין כלל, כי עבודתו היא למעלה מגדר מדידה ומנין.

כיסוי והעלם כתנאי להתעלות

ובא אהרן ובניו בנסוע המחנה והורידו את פרוכת המסך וכיסו בה את ארון העדות. ונתנו עליו כסוי עור תחש ופרשו בגד כלייל תכלת מלמעלה ושמו בדיו (ה, ה-ו)

ענין נסיעת המחנה מורה על התקדמות ועלי' בעבודת ה', ואם כן, לכאורה הי' ראוי שבשעת המסעות תהי' תוספת בגילוי הקדושה שבמשכן וכליו.

אמנם, בפועל נראה הי' להיפך, שדוקא "בנסוע המחנה" היו **מכסים** את הארון, ולא עוד אלא שהי' מכוסה ב**ש"ש**ה כיסויים: "פרוכת המסך", "כסוי עור תחש", ו"בגד כלייל תכלת". ונמצא, שדוקא בשעת המסעות נתחדשו כיסויים, המעלימים ומסתירים את הקדושה שבארון.

ומזה למדים אנו הוראה ועידוד נפלא לאדם העמל בעבודת הבורא:

עליית ושגשוג האדם בעבודתו ית' היא דוקא כאשר הוא נלחם ומתגבר במניעות ובהפרעות, ומצליח להתקרב להשי"ת גם כשהדבר עולה לו ביגיעה רבה.

וזהו שכאשר הי' הארון מגולה הי' מונח במקומו, ולא היתה בו תנועה של נסיעה והתקדמות, ודוקא בעת שהי' מכוסה בשלשה כיסויים - הוא הזמן של "בנסוע המחנה", כי על ידי העמל וההתעסקות ב"כיסויים" ובמניעות זוכה האדם להתעלות ולהתקדם בעילוי אחר עילוי, מסע אחרי מסע.

שלש דרגות במנין

כל פקודי הלויים אשר פקד משה ואהרן על פי ה' "אשר פקד משה ואהרן" - נקוד על ואהרן לומר שלא הי' בכנין הלויים (ג, לט. רש"י)

שלוש חלוקות היו במנין בני ישראל בפרשתנו:

א. רוב **בני ישראל** נמנו בדרך הטבע, על ידי "נשיא כל שבט ושבט" (ל' רש"י פרשתנו א, ד).

ב. **בני לוי** נמנו בפני עצמם, ומנינם לא הי' בדרך הטבע, אלא "על פי ה'" - "השכינה מקדמת לפניו ובת קול יוצאת מן האהל ואומרת כן וכך תינוקות יש באהל זה" (פרשתנו ג, טז, ופרש"י).

ג. **אהרן הכהן** - "לא הי' במניין הלויים" (ל' רש"י פרשתנו ג, לט), היינו שלא נמנה כלל (ראה גו"א, משכיל לדוד ועוד).

ויש לבאר שאופן מנין כל אחד מאלו נובע מעבודתו הרוחנית המיוחדת לו:

א. הנהגת רוב בני ישראל - עיקר עבודתם היא בקיום המצוות, שניתנו באופן מדוד ומוגבל (במספר מסויים של תרי"ג מצוות, ובכל מצוה יש שיעור והגבלה באופן קיומה), כדי שיוכלו להמשיך את קדושתו ית' בעולם הגשמי, שהוא מדוד ומוגבל. וכיון שעבודת רוב בני ישראל היא בקיום המצוות במדידה והגבלה, על כן הי' מנינם מוגבל בהגבלות הטבע.

ב. שבט לוי - "הובדל כו' להורות דרכיו הישרים ומשפטיו הצדיקים לרבים" (ל' הרמב"ם סוף הל' שמיטה ויובל), והיינו שעיקר עיסוקם הוא בלימוד התורה הקדושה, שהיא למעלה ממדידה והגבלה ולמעלה מעלה מן הגשמיים, כמו שנאמר "ארוכה מארץ מדה ורחבה מני ים" (איוב יא, ט). אך יחד עם זאת, מאחר שהתורה היא מקור המצוות, יש בה עכ"פ איזו שייכות להגבלה. ועל כן מצינו שני צדדים אלו במנינם של בני לוי: מצד אחד נמנו במספר מוגבל,

הידושי סוגיות

עיון ופולפל בסוגיות הפרשה

בדין "אוי לרשע ואוי לשכנו" בנגעי בתים

יביא הא דאיפליטו בדין זה אי מחוייב לחלוץ אף בכותל שלו ועד כמה / יקדים שהוא תלוי בפירוש הכלל "אוי לרשע ואוי לשכנו" שאמרה תורה / ידייק במה שמצינו גבי כלל זה בג' אופנים וסיק דג' פירושים נאמרו בו / יתלה בג' דרכים הנ"ל שיטות המפרשים בדין "וחלצו"

השכן (שלא נראה בו הנגע). דכתב שהדין (שבתו"כ) ד"שניהן חולצין" (מפני "אוי לרשע ואוי לשכנו") הוא "באבן שבמקצוע", היינו האבן שהשכן. אמנם, לרש"י הוי החיוב רק אבן שבמקצוע, היינו זו שמצידה השני נראה הנגע. וכמו שפרש"י במ"א (חולין קכח, ב) בפירוש דברי המשנה (דמס' נגעים פ"ג, ב. וכו"ה בתו"כ מצורע יד, מה)) "אבן שבזוית כשהוא חולץ חולץ את כולו" (כן הובא בחולין שם. ובמשנה בשינוי לשון קצת), "אבן המנוגעת שבזוית שנראה בבית זה ובבית זה שכן דרך הזויות לתת שם אבנים גדולות המחזיקים את כל עובי הכותל ונראה משני צדדים", היינו שאבן זו יש עלי' חיוב לחלוץ את כולה (גם הצד שלא נראה בו הנגע).

אבל מצינו גם מי שפירש יתירה מזו (משנה אחרונה לנגעים פ"ב ופ"ג שם, ע"פ הרע"ב והר"ש למשנה נגעים פ"ג שם), ד"חולץ את כולו" היינו לא רק באבן שבזוית הבית (שנראית משני הצדדים), אלא בכל חלקי הכותל (שכנגד הנגע בצד השני) המפסיק בין שני הבתים. ולשיטה זו, כוונת המשנה היא ד"כותל מפסיק בין שני בתים ונראה נגע בכותל לצד בית זה" (ל' הרע"ב בפ"ב שם) – "שניהם חולצין" (משום "אוי לרשע אוי

א. תנן בנגעים (פ"ב מ"ו) גבי נגעי בתים, דהדר בשכנות מי שנמצא בביתו נגע אף הוא בכלל "וחלצו" וחייב לחלוץ ולקצוע אבני ביתו, מדין "אוי לרשע ואוי לשכנו". וכ"ה בתו"כ (מצורע יד, מ): "וחלצו מלמד ששניהם חולצים, מיכן אמרו אוי לרשע אוי לשכנו, שניהם חולצים שניהם קוצעין שניהם מביאים את האבנים".

ומצינו בדין זה דאיפליגו ב' קמאי לפרשו בג' דרכים:

יש מי שכתב (רע"ב למשנה שם. ועד"ז הוא בר"ש שם. ק"א לתו"כ שם) "אם כותל מפסיק בין שני בתים ונראה נגע בכותל לצד בית זה בעל הבית אחר צריך להטפל עמו דכתיב וחלצו את האבנים לשון רבים כו". לפירוש זה, לא אמרינן דחל חיוב זה על החפצא (הכותל) דבית השכן, רק הוא דין בטיפול הגביר, דשכנו של הרשע "צריך להטפל עמו" בחליצת האבנים ובקצוע והבאת האבנים דבית הרשע.

אמנם רש"י (בסוף מס' סוכה נו, ב) פירש דהא ד"שניהם חולצים" היינו שהחיוב דחליצת האבן חל גם על חלק האבן שבצד

ואבירים ומאתיים וחמשים איש עם קרח ועדתו שנמשכו עמהם במחלוקתם".

וכד בעינן למידק, מצינו להקשות בכמה דקדוקים שנשתנו זמ"ז אף שכוונתם לכאורה אחת היא מן הכלל ד"אוי לרשע וכו', דבתנחומא אמרו רק דנענשו יחד – "אבדו עמו במחלוקתו"; משא"כ רש"י הוסיף מלבד העונש ("לקו מהם כו'), הא "שנמשכו עמהם במחלוקתם", היינו דאמרינן שה"רשע" משך את "שכנו" גם למעשה העבירה; ובבמדבר רבה הוסיף בלשונו יותר על זה, לומר ש"היו כולם בעלי מחלוקת . . אף הם היו בעלי מריבה".

ג. אמנם כד דייקת שפיר בהשיטות דמצינו לעיל גבי דין "אוי לרשע כו", לבאר היטב סברות פלוגתתם – יעלה לנו דרש"י אזיל בזה לשיטתו.

דהנה, בהא דפסקו דאף לדינא אמרינן "אוי לרשע ואוי לשכנו", היינו דמדין התורה שהשכן אל הרשע נמשך עליו דינו, מצינו להגדירו בג' פנים, ותליא מילתא בדרך שנגדירו לכלל זה שאמרוהו במידות בני אדם:

א) פעולת השכן היא רק בהדבר החיצוני המסתעף מרשעותו, כגון שהשכר של צדיק נמשך גם לשכנו, וכן להיפך, שהעונש שעל הרשע נמשך גם על שכנו. (ב) פעולת השכן הוא גם שגורם עליו להשתנות ממש, פירוש, שמחמת שכנותם תשתנה אופן הנהגתו של שכנו, ועד שמשנה גם את מהותו. (ג) השכנות אינה כלל הגורמת להיות "טוב לשכנו", או להיפך – ("אוי לרשע) אוי לשכנו", שנאמר שע"י השכנות נגרם הדבר להשתנות השכן מהנהגתו. רק שכנות זו הוויא סימן וראי' על מהותו של השכן (דזה גופא שנעשו שכנים זל"ז הוי ראי' ששייכים זל"ז במהותם וגדרם

לשכנו"), שגם חבירו חייב לחלוץ האבנים שבחלק שלו (נגד הנגע).

ב. והנראה בזה דאיפליגו בכללות גדר הדין ד"אוי לרשע ואוי לשכנו" (סוכה נג, ב), ובהקדם דכבר אמרוהו חז"ל לכלל זה גבי הכתובים דפרשתנו, כדלהלן.

הנה, בהא דנסמכו אנשי "דגל מחנה ראובן" (שחנו "תימנה" (פרשתנו ב, י)) לבני קהת (שחנו "על ירך המשכן תימנה" (שם ג, כט)) אמרו חז"ל, והובא בפרש"י עה"ת, "אוי לרשע ואוי לשכנו". ומצינו שהביאוהו לכלל זה בכמה דרכים, ומהם:

בתנחומא (פרשתנו יב (ותנחומא באבער יג). ועד"ז בילקוט כאן רמז תרפו) איתא: "ומן הדרום בני קהת וסמוכין להם ראובן ושמעון וגד מכאן אמרו אוי לרשע ואוי לשכנו אלו שלשת השבטים שהיו שכנים לקרח ועדתו בדרום אבדו עמו במחלוקתו שנאמר (קרח טז, לב) ותפתח הארץ את פי' ותבלע אותם ואת בתיהם ואת כל אשר להם ואת כל האדם אשר לקרח ואת כל הרכוש".

בבמדבר רבה (פרשתנו – פ"ג, יב): "ג' של דרום, שהיו לבעלי מחלוקת סמוכין, אבדו עמהם ועליהם נאמר אוי לרשע אוי לשכנו ומי היו בעלי מחלוקת קרח בן יצהר בן קהת ולפי שהיו סמוכים להם ראובן ושמעון וגד היו כולם בעלי מחלוקת שכן הוא אומר (קרח טז, א) ויקח קרח בן יצהר וגו' וכן בני גד ובני שמעון אף הם היו בעלי מריבה".

ובפרש"י עה"ת (עה"פ "משפחות בני קהת יחנו גו' תימנה" (פרשתנו ג, כט)) כתב: "וסמוכין להם דגל ראובן החונים תימנה, אוי לרשע ואוי לשכנו, לכך לקו מהם דתן

שחידשה תורה "אוי לרשע כו'" לדינא, נתחדש לנו דחשיב כאילו בית השכן הוא מעצמו טמא, ולזה צריך שכנו של ה"רשע" לחלוץ אף האבנים שבחלק שלו לבדו, מפני שהשכנות לרשע הורתה לנו על שייכותו להרשע, לא רק מחמת מה שנשפע ממנו (היינו האבן שכנגד הרשע שיכולה להמשך ולהיות נשפעת מן הנגע שאצל הרשע), רק זהו סימן שבעצם היו כבר שייכים זל"ז. ולכן בכותל זה שבו נראה הנגע בצד אחר אצל חבירו, נתגלה לנו שגם חלק הכותל שכנגדו השייך לחבירו שייך להנגע (אף שלא נראה בו, ואינו אבן אחת עמו).

ה. ואם כנים הדברים יעלה לנו היטב אף בביאור טעם החילוק בין שלשת הדרשות הנ"ל בפרשתנו - התנחומא, במדבר רבה ופרש"י - בפירוש הענין ד"אוי לרשע ואוי לשכנו" בענין הסמיכות דדגל מחנה ראובן לבני קהת:

התנחומא ס"ל כאופן הא', שפעולת השכנות (כאן) היא בעיקר לענין העונש, שהעונש שבא על הרשע נמשך גם על שכנו, ולזה מביא רק ש"אבדו עמו במחלקותו"; אמנם לפרש"י דאזיל בזה לשיטתו מ"ש גבי נגעים, פעולת השכנות אינה רק בנוגע לעונש אלא היא גם פעולה ושינוי בגוף השכן, וזהו שהוסיף רש"י (שלא רק "לקו מהם", אלא) "שנמשכו עמהם במחלקותם", ולא בהעונש לבד. אבל שיטת הבמדבר"ר היא כאופן הג' הנ"ל, ששכנות ה"ז סימן על מהותם של השכנים, שבמהותם שייכים זל"ז. וזהו שמדייק בבמדבר"ר "היו כולם בעלי מחלקות כו" אף הם היו בעלי מריבה" (ולא "שנמשכו עמהם במחלקותם", כפרש"י), והיינו שזוהי תכונתם בעצם, והשכנות רק גלתה והוציאה תכונה זו מן ההעלם אל הפועל.

וכיו"ב), ופעולת השכנות היא שמגלה ומוציאה תכונה זו (של השכן) מן ההעלם והכח אל הגילוי והפועל.

ד. ומעין ג' דרכים הללו בהנהגת בני אדם, נאמר אף בגדר כלל זה לדינא, היינו דהדרך שתתפרש לנו כוונת התורה במה שרצתה לגזור כלל זה לדינא בנגעים, הוא תלוי בהדרך שנבחר לנו בפירוש כלל זה במידות בני אדם:

לאופן הא' פעולת השכן היא פעולה חיצונית בלבד, ולזה אף לדינא אמרינן בפירוש כלל זה, דלא נתכוין הש"ס שטומאת השכן בנגעו תפעול על בית השכן עצמו שנחשיב כותלו נגוע בעצמו, רק נפרש בדין זה דמחמת שכנותו נתחייב השכן בהסתעפות הבאה מטומאה זו של שכנו (מעין גדר "עונש" ו"שכר"), לחלוץ האבנים. ולזה יתפרש לנו בדין המשנה, דהשכן נעשה מחוייב אף הוא שיטפל עמו בחליצת האבנים.

לאופן הב', ד"אוי לרשע אוי לשכנו" הוא השפעה חזקה (פנימית) יותר, מה שהשכן "נמשך" אחר שכנו להיות אף הוא בעצמו רשע כמותו, אף לדינא נאמר דכוונת המשנה בזה, שלוקה אף הוא בהטומאה עצמה, וכאילו נתנגע ביתו, ולכן צריך לחלוץ את כל האבן שבזוית הבית, גם החלק שלצד השכן, היינו דאמרינן כאילו גם אבן השכן עצמה מנוגעת היא. אמנם זהו רק בצד האבן שכנגד הנגע, דכיון שהטומאה נמשכה ונגרמה ע"י הנגע, נמשכה היא רק למקום שכנגד הנגע.

אב"ל לאופן הג', דהשכנות הוא סימן להורות שהשכן אף הוא רשע מעצמו, ולא רק שנמשך ונשפע ממנו, ורק דבזה נתגלה שאף הוא כמותו, אף לדינא נפרש בזה דבאה

בשליחותו של מקום

כי זו היתה טענה רק כאשר הולכים עם הכוחות האישיים, אבל כיון שזוהי שליחות מהקב"ה שהוא כל יכול - במילא נופלות הרבה מניעות ועיכובים, ומבינים את זה גם בשכל אנושי, שכאשר יהודים רואים שאין בזה פניות צדדיות או פוליטיקה, יהודים מקשיבים בתשומת לב, כפי הכלל, ש"דברים היוצאים מן הלב נכנסים אל הלב".

וכפי שרואים גם בשליחות של בן אדם - להבדיל הבדלות אין קץ - שמקבל השליח שכה, או מתנה מהמשלח, הרי על אחת כמה וכמה, כשהמשלח הוא הקב"ה, והוא רואה שמקבלים את שליחותו ברצון ובשמחה, נותן הוא סיוע גדול מלמעלה, ע"מ שיוכלו למלא את השליחות.

ענין נוסף בכך הוא, שכיון שעיקר בואו למקום הוא בשביל השליחות, הרי כאשר הוא ממלא את השליחות, ה' יתברך מסבב סיבות, באופן טוב, להביא אותו לסביבה המתאימה לו עצמו, ובפרנסה טובה. וה' יתברך יעזור לו למלא את שליחותו בקלות ובהקדם. . ובהמצטרך לו בכלל.

נמצא במקום הטוב ביותר!

לכתבו שיוכל להיות נמצא במקום יותר טוב וכו' - הפלא גדול, שהרי מקרא מלא דבר הכתוב "מה" מצעדי גבר כוננו, ודרכו יחפץ" (עיי' ביה"ט יום בזה). וגם על פי פשוט זיכתה אותו ההשגחה העליונה בעבדה ק"ד להוציא יקר מזולל וכו'" שהוא יותר משיבה בישיבה של מעלה (ב"מ פה, א. ומה מקום טוב יותר מזה), והוא מראה כאילו אינו שבע רצון ח"ו מזה!!?

סיוע גדול מלמעלה שיוכל למלא את השליחות

בכלל כל בני ישראל מאמינים במה שכתוב ש"מד" מצעדי גבר כוננו", וכשלוקחים בחשבון שהקב"ה הוא עצם הטוב ומטבע הטוב להיטיב - שביטוי זה נאמר על הקדוש ברוך הוא - המשמעות של "מד" מצעדי גבר כוננו" היא שהשי"ת מביא יהודי לעיר נידחת ולסביבה זרה, בה לא הורגל, במילא הוא מתייגע ברוחניות או בגשמיות ולפעמים בשניהם.

צריך להיות מונח אצל יהודי בוודאות, שהשי"ת לא עשה זאת כדי לייגע אותו, אלא יש לו שליחות מסוימת לבצע באותו מקום, וכדי שגם הגוף ונפש הבהמית יסכימו לזה - מקשרים זאת עם ענינים גשמיים, כמו פרנסה וכיוצא בזה.

לעתים קרובות לא כל כך קל למצוא מהי השליחות, אבל על פי רוב, עם מעט התבוננות בזה אפשר להיוודע מהי השליחות (אם היצר הרע לא מתערב בזה), ובפרט במקרה שלו, אשר כפי שהנני שומע, הרי במקומו אין יותר מדי יהודים חרדים ויראי שמים בכלל וחסידים בפרט, במילא ברור ששליחותו היא בזה, גם להמשיך ולהביא בעירו וסביבתו חיות ביהדות בכלל ובפרט בנוגע לרוח החסידות, שעיקר ענין החסידות מתבטא באהבת השם, אהבת התורה ואהבת ישראל.

ואין פלא בדבר, מה שלכאורה לשליחות כזו מתאים עשיר שיש לו רוחב הדעת ודבריו נשמעים, אבל לא כזה שבקושי יש לו פרנסה,

הרב החסידות

מתוך כתבי רבותינו נשיאי חב"ד

לו נתכנו ערילות

כשאדם הולך בדרך ואינו יכול להתפלל וללמוד כדרכו, וצריך לעוברו באופנים
אחרים, אל יצער את עצמו בזה, כי השי"ת צריך שיעבדוהו בכל האופנים

כדי לטהר ארץ העמים

ידוע מאמר הבעש"ט (ראה כתר שם טוב בהוספות סקס"ד. ושי"נ) ש"נתפזרו ישראל בכל
מקומות הארץ באיים רחוקים, וגם מה שטועים בדרך להתהלך בעיירות הוא כדי לטהר ארץ
העמים שאוירה טמא, וישראל באמונתם הפשוטה בלב כאו"א מישראל אף שהוא בבחי' שינה
אפילו הכי מטהרת ארץ העמים טומאת ארץ האויר".

...היינו, שאפילו אם לא יעשה שם מאומה, אלא עצם העובדה שבמקום זה עובר יהודי
שיש לו נפש אלקית, שהיא "חלק אלקה ממעל ממש", כמבואר בחסידות שזהו מה שאלקות
נעשה נשמה – הנה מאז בריאת העולם ממתין מקום זה להרגע המיועד שבו יזכה שידרוך עליו
בן או בת אברהם יצחק ויעקב!

(תורת מנחם חיי"ד עמ' 213)

הכל בהשגחה פרטית בכל יום ויום

...יהי' בהם השגחה פרטית כל צבא השמים ועל הארץ וכל אשר בה ועל כל מעשה בני
אדם בפרט כמו שא' (תהלים לז, כג) "מה' מצעדי גבר כו'", עד שא' (חולין ז, ב) "איך אדם נוקף
אצבעו מלמטה אלא אם כן מכריזין עליו מלמעלה", פירוש ענין הכרוז הוא הצווי . . עד שבא
למטה ממש לענוש האדם בדין שיכשל בהילוכו ברגליו במקום סכנה עד גם עונש קל שינקף
אצבעו כו' כמ"ש "מה' מצעדי גבר כו'", הכל מכריזין עליו בתחלה,

וכן בהפסד בממונו שיומשך בו מחשבה ועצה לרעתו דוקא, וכמו כן ברוחניות לעוררו
לדבר רע ומזיק לנפשו ברוחניות כמו ריבוי המזון שנמשך ממלאך רע כידוע . . וכן להיפוך
בהשגחה לטובה יבא לאדם מחשבה טובה להציל נפשו מכל דבר רע המזיק לנפשו, וכן
בגשמיות שינצל מן הסכנה שלא ילך למקום רע כו' שזהו שכתוב "מה' מצעדי גבר כו'" (רק
שעכ"ז תלוי בבחירה שבדרך שאדם רוצה לילך מוליכי' אותו (מכות י, ב) כמ"ש במ"א בענין
הידיעה ובחירה כו'),

וכן על כל מעשה בנ"א נמשך ע"י הממוצעי' להשפיל ולהרים אם יצליח אם להיפך הכל בהשגחה פרטית שאדם נידון בכל יום ויום.

(תורת חיים לכ"ק אדמו"ר האמצעי בראשית צט, ד)

בירור הגוף וחלקו בעולם

...האלקים ברא את העולם במאמר וברוח פיו יתברך, כאמור בדבר ה' שמים נעשו וברוח פיו כל צבאם, אשר האותיות דעשרה מאמרות וחלופיהן וחלופי חלופיהן בכמה אופני אלפ"א בית"א בצירופים מצירופים שונים נצבים ועומדים להוות את כל היצור, מהנאצלים הראשונים דעתיקא קדישא אשר שם חביון עוזו יתברך, עד היצור היותר קטן הזוחל על אחד העלים באילן אשר בסבכי היער אשר לא עבר שם איש.

א-ל-א-לקים הוי' צבאות התאוה לצמצם כביכול את עצמו ולהסתתר בכמה צמצומים והסתרים, ולברוא עולם גשמי וחומרי נחמד למראה, מאכלים ומשקאות נעימים לחומר, וכל דבר אשר נפשות יושבי בתי חומר נמשכים אחריהם, ובחר בנו ויתן לנו את התורה והמצוה ודרכי העבודה, אשר בהם ועל ידם תהי' האפשרות להגביר הצורה על החומר, אשר בזה מברר גופו וחלקו בעולם.

והנה בכדי שתושלם כוונתו יתברך בסוד הבירורים והזדככות חומריות העולם וגשמיותו, הנה כי א-ל דעות ה' ולו נתכנו עלילות כתיב, והוא כי בדעה העליונה יתברך נתכנו עלילות, שהם עלילות וסיבות להביא את האדם שבכחו לברר ולהעלות את המתברר והמזדכך.

אמנם, הבחירה חפשית היא ביד האדם הבא אל המקום ההוא, לעשות שם ככל אשר יחפוץ, אם להתענג בתענוגות בשרים ולהוסיף במעשיו הרעים חומריות וגסות על חומריות המקום וישותו, או להתעסק בדברי תורה ושיחות וסיפורי טהרה המעוררים לתורה, מצוות, עבודה שבלב, יראת שמים, אמונת חכמים מדות טובות, אהבת ישראל, ורעיונות נעלים, אשר בזה מזכך את חומריות המקום גסותו וישותו.

(אגרות קודש לכ"ק אדמו"ר מהור"י נ"ע ח"ד עמ' קמה-ו)

